

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition - Andra åtgärder för smidigare straffprocesser (fas 2)

Inledning

Justitieministeriet begär utlåtanden om utkastet till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av förundersökningslagen, lagen om rättegång i brottmål och vissa andra lagar.

Utkastet till proposition hänför sig till lagstiftningsprojektet Andra åtgärder för smidigare straffprocesser (fas 2). I propositionsutkastet föreslås i fråga om förundersökning av brott ändringar som gäller utredningen av målsägandens privaträttsliga anspråk, skyldigheten att registrera en anmälan om brott, när förundersökning inte görs eller när den läggs ned, ställandet av förundersökningsåtgärderna i angelägenhetsordning och avbrytandet av förundersökning. Dessutom föreslås nya bestämmelser om bland annat ersättningsskyldighet i fråga om arvode till intressebevakarens ställföreträdare, ljudupptagning av förhör samt biträdets skyldighet att lämna en avslutande utsaga. Det föreslås också att det ska vara möjligt att få straffregisteruppgifter när man fattar beslut om begränsning av en förundersökning.

För att göra rättegången vid brottmål smidigare föreslås en ny tillgänglighetsstämning och en utvidgning av användningsområdet för delgivning till ombud. I utkastet till proposition föreslås det också att det införs en skyldighet som gäller biträdets att avge ett svaromål på förhand och en tidsfrist för framläggande av bevis som i tingsrätten är beroende av prövning.

Remissinstanserna ombeds framföra sina åsikter om de åtgärder som föreslås i propositionsutkastet strukturerat enligt rubrikerna nedan.

Bakgrund

Regeringsprogrammet innehåller flera mål som handlar om smidigare straffprocesser. Det har skrivits en bedömningspromemoria om dessa åtgärder och de åtgärder som föreslogs tidigare (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2025:18). Dessutom beställde justitieministeriet en utredning om möjligheterna att utvidga parternas skyldighet att i brottmål lägga fram bevis inom utsatt tid (Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2024:26). Projektet Andra åtgärder för smidigare straffprocesser delades upp i två faser. Under den första fasen utarbetades som tjänsteuppdrag en regeringsproposition som lämnades till riksdagen i slutet av 2025 (RP 188/2025 rd).

Justitieministeriet tillsatte den 5 mars 2025 en arbetsgrupp som hade i uppgift att under 2025 bereda förslag till lagstiftningsändringar som gör straffprocessen smidigare. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande till justitieministeriet den 18 december 2025. Arbetsgruppens betänkande innehöll en avvikande mening från Finlands Advokater som gällde förslagen om tidsfrist för framläggande av bevis, biträdets skyldighet att lämna en avslutande utsaga och fastställande med stöd av rättshjälpslagen av arvoden för ställföreträdare för intressebevakare som förordnas vid förundersökning. Utifrån betänkandet har man som tjänsteuppdrag berett ett utkast till regeringsproposition som inte innehåller det sistnämnda förslaget.

Målsättningar

Målet med de föreslagna ändringarna är att resurserna inom straffrättsvården ska riktas på ett mer rättvist och ändamålsenligt sätt. Genom smidigare straffprocesser kan rättssäkerheten garanteras effektivare och behandlingstiderna förkortas.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan lämna ett utlåtande.

Vänligen lämna utlåtandena i första hand genom att svara på begäran om utlåtande på utlatande.fi. Anvisningar för att använda och registrera sig i tjänsten finns på utlatande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: [lausuntopalvelu.om\(at\)gov.fi](mailto:lausuntopalvelu.om(at)gov.fi)). Ministerierna ombeds också att spara det utlåtande som de lämnat via utlatande.fi i ärendehanteringssystemet VAHVA (ärendenummer VN/31220/2024).

Om det inte är möjligt att använda utlatande.fi kan utlåtandena sändas till ministeriets registratorskontor per e-post på adressen: registratorskontoret.jm@gov.fi eller per post till adressen: Justitieministeriet PB 25, 00023 Statsrådet. I de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret ber vi er ange ärendenumret VN/31220/2024. Dessutom ber vi att de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret skickas till exempel som bilaga till e-posten i Word- eller PDF-format så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Alla utlåtanden är i regel offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, identifieringskod OM088:00/2024). Ett utlåtande som lämnats in av en privatperson publiceras dock på projektsidorna endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i ett följebrev till utlåtandet.

Alla utlåtanden som lämnats via utlatande.fi, också utlåtanden från privatpersoner, är automatiskt tillgängliga för alla på utlatande.fi. Ministeriet publicerar inte de utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret på utlatande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla onödiga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat in till registratorskontoret inte publiceras på webben, kan alla ta del av det vid ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Vänligen lämna utlåtandet senast den 27 mars 2026.

Beredare

Lagstiftningsråd Sampo Brander, tel. +358 295 150 349, fornamn.efternamn@gov.fi
Specialsakkunnig Jurkka Jämsä, tel. +358 295 150 281, fornamn.efternamn@gov.fi

Länkar:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM088:00/2024> - Muut rikosprosessin sujuvoittamistoimet (vaihe 2) – Oikeusministeriö

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-194-6> - Mahdollisuudet laajentaa asianosaisten velvollisuutta esittää todistelua määräajassa rikosasiassa

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-445-9> - Rikosprosessin sujuvoittaminen: Arviomuistio - Valto

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM060:00/2023> - Muut rikosprosessin sujuvoittamistoimet (vaihe 1) – Oikeusministeriö

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM088:00/2024> - Andra åtgärder för smidigare straffprocesser (fas 2) – Justitieministeriet

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM060:00/2023> - Andra åtgärder för smidigare straffprocesser (fas 1) - Justitieministeriet

Bilagor:

[HE-luonnos.pdf](#) - Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

[Propositionens huvudsakliga innehåll och Lagförslag.pdf](#) - Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av förundersökningslagen, lagen om rättegång i brottmål och vissa andra lagar

Sändlista:

Eduskunnan oikeusasiamies
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin yliopisto
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan kärjäoikeus
Julkiset Oikeusavustajat ry
Kainuun kärjäoikeus

Kanta-Hämeen kärjäoikeus
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Lapin yliopisto
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Oikeuspalveluvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Oulun kärjäoikeus
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan kärjäoikeus
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus
Poliisihallitus (pyydetään koordinoimaan poliisiyksiköiden lausunnot)
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Päijät-Hämeen kärjäoikeus
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos RISE
Rikosuhripäivystys
Rovaniemen hovioikeus
Satakunnan kärjäoikeus
Sisäministeriö
Suomen Asianajajat
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Syyttäjälaitos
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Turun yliopisto
Vaasan hovioikeus
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ålands tingsrätt

Remissinstansens utlåtande

Ändringsförslag som gäller förundersökning och åtalsprövning

1. Utredningen av målsägandens privaträttsliga anspråk
2. Skyldigheten att registrera en anmälan om brott
3. När förundersökning inte behöver göras och när förundersökningen får läggas ned
4. Ställande av förundersökningsåtgärderna i angelägenhetsordning
5. Avbrytande av förundersökningen
6. Förordnande av intressebevakare för barn
7. Ljudupptagning av förhör
8. Skyldighet att ge avslutande utsaga
9. Utlämnande av uppgifter ur straffregistret

Ändringsförslag som gäller domstolsbehandlingen av brottmål

1. Tillgänglighetsstämning och delgivning till ombud
2. Skyldighet att avge ett svaromål på förhand
3. Tidsfrist för framläggande av bevis
4. Lag om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

Övriga kommentarer

1. Har ni något att tillägga eller kommentarer angående konsekvensbedömningen eller de alternativa handlingsvägarna?
2. Har ni kommentarer om genomförandet av förslagen eller om lagarnas ikraftträdande?
3. Har ni kommentarer om lagstiftningsordningen?
4. Har ni andra kommentarer om betänkandet?

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Jämsä Jurkka
Oikeusministeriö